

## بازتاب اخلاخ گران هستی در شاهنامه

طیبه گلستانی خُتکنی<sup>1</sup>

محمود مدبری<sup>2</sup>

محمدرضا صرفی<sup>3</sup>

### چکیده

وجود شر و بدی در عالم آفرینش و اخلاخ گری موجودات شرور یکی از مسائلی است که در مباحث هستی شناسی و خداشناسی جنجال برانگیز بوده است. از یک طرف وجود خداوند که منشأ خیر و خیرخواه است با وجود شر در عالم آفرینش ناسازگار به نظر می رسد و از طرف دیگر، گویی وجود شر با عدالت منبع خیر - خداوند - در تضاد است. گروهی وجود شر را گواه عدم وجود خدا گرفته اند و گروهی نیز با تأمل در این مسأله، سعی در توجیه آن و اثبات وجود خداوند و عدالت الهی داشته اند. ادبیات حماسی یکی از میادینی است که وجود شر و جنگ و تقابل خیر و شر در عالم آفرینش را بازتاب می دهد. تأمل در انواع شر و کیفیت بازتاب آن در هستی از نظرگاه فردوسی حماسه سرای، بینش و تفکر ایرانی - اسلامی ایرانیان را در عصر شاعر را نشان می دهد. جستار حاضر با اشاره به مسأله شر در تفکر پیش و پس از ورود اسلام به ایران بازتاب آن در شاهنامه و بینش شاعر نسبت بدان را مورد بررسی قرار می دهد.

**واژگان کلیدی:** شر، دیو، فلسفه، کلام، فردوسی، شاهنامه.

---

1: دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید باهنر کرمان (نویسنده مسئول) Golestani.tayebeh@yahoo

2: استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید باهنر کرمان

3: استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید باهنر کرمان

### 1: مقدمه